

SISÄLTÖ

1. YLEISTÄ	2
2. YHTEISTOIMINNAN VASTUUNJAKO JA TEHTÄVÄT PUOLUSTUSVOIMIEN SUUNNITTELUSSA.....	3
3. VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSKOULUTUKSEN TOTEUTUKSEN SUUNNITTELU	4
3.1. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suunnittelu	4
3.1.1. Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset.....	4
3.1.2. Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilattava koulutus	5
3.1.3. Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus	5
3.1.4. Muu koulutus.....	6
4. VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSKOULUTUKSEN TUKI JA OHJAUS	7
4.1. Suunnitelmien kokoaminen ja jatkosuunnittelu	7
5. PUOLUSTUSVOIMIEN TUKI VAPAAEHTOISELLE MAANPUOLUSTUSKOULUTUKSELLE	8
5.1. Materiaalin lainaaminen ja käyttö.....	8
5.2. Materiaalituen antamisen edellytykset	9
5.3. Puolustusvoimien hallinnoimien tilojen ja alueiden käyttö	9
5.4. Koulumuunaretojen, harjoitus- ja ampuma-alueiden käyttövaraukset	9
5.5. Puolustusvoimien tuki MPK:n hallintopalveluille	9
6. MUUT ASIAT	10
7. LIITTEET	11
Liite 1. Yhteistoimintaprosessien suhde suunnitteluaiakatauluun	12
Liite 2. Esimerkki tukisuunnitelman sisällöstä ja rakenteesta	13
Liite 3. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistoimintatasot ja asiakirjat	14
Liite 4. Terveystuollon palveluiden ja elintarvikkeiden, kuljetusvälineiden, johtamisjärjestelmien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähdysaineiden sekä muutoin ampuma-aselain (1/1998), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), järjestyslain (612/2003) ja räjähdeseasetuksen (473/1993) säätelemän materiaalin luovuttamisen edellytykset.....	16
Liite 5. Materiaalin käyttösoimukseen sisällytettävät asiat ja henkilöstön ammattitaidon selvitys.....	20
Liite 6. Esimerkki koulutustapahtuman koulutussuunnitelmasta	24

1. YLEISTÄ

Tällä asiakirjalla annetaan perusteet puolustusvoimien tilaaman vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suunnitteluun ja muun koulutuksen tukemiseen osana reservin koulutuksen kokonaissuunnittelua ja toteutusta.

Asiakirjassa määritetään tarkennetut puolustusvoimissa noudatettavat toimintatavat ja menettelyt erillisenä asiakirjana solmitusta puolustusvoimien (PV) ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kumppanuussopimuksen mukaisesta yhteistoiminnasta.

Asiakirjassa käytetyt käsitteet merkitsevät seuraavaa:

Reservin koulutusjärjestelmällä tarkoitetaan suunnitelmallista, joukon elinkaarisuunnitteluun kuuluvaa, toisaalta puolustusvoimien toteuttamien tai tilaamien koulutustapahtumien kohdentamista ja toisaalta joukon omaehtoista toiminnan kohdentamista suorituskykyisten joukkojen muodostamiseksi ja kouluttamiseksi.

Koulutuksen kohdentamisella tarkoitetaan operatiivisen suunnittelun osaa, jossa joukon sodan ajan esimies ja joukon operatiivinen käyttäjä valitsevat suunnitelmallisesti reservin koulutustapahtumia käytettäväksi joukon suorituskyvyn ja operatiivisen käytettävyyden kehittämiseen tai ylläpitämiseen sen elinkaaren eri vaiheissa.

Koulutustapahtumalla tarkoitetaan reservin koulutuksen toteutusmuotoja, joita ovat kertausharjoitukset, puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset, sodan ajan joukkojen vapaaehtoistoiminnan koulutus ja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilattu koulutus.

Vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kuuluvat puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset, MPK:lta tilatut koulutustapahtumat ja MPK:n järjestämät sotilaallisia valmiuksia palvelevat koulutustapahtumat. Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustapahtumat tukevat sodan ajan joukkojen tuottamista. Koulutustapahtumia käytetään suunnitelmallisesti täydentämään ja tukemaan joukkojen osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä. Ne ovat osa sodan ajan joukkojen elinkaarisuunnittelua.

Reservin osaamisen kehittäminen on sodan ajan joukon tai yksittäisen reserviläisen kykyjen ja valmiuksien suunnitelmallista tuottamista. Sodan ajan joukon ja sen henkilöstön kehittäminen tapahtuu osana joukkotuotantoa. Se tarjoaa yksittäiselle reserviläiselle mahdollisuuden omien valmiuksiensa kehittämiseen reservin koulutusjärjestelmässä.

Koulutustapahtuman hallinnoinnilla tarkoitetaan menettelyjä, jolla koulutettava joukko luodaan ja kutsutaan tapahtumaan ja jolla suoritetaan joukon jäsenille kuuluvat lakisääteiset etuudet AVT-OPJO -tietojärjestelmän RESTMP -sovelluksessa

Reservin osaamisen kehittämisen yleisperiaate on kuvattu PEHENKOS:n hallinnollisessa ohjeessa Reservin osaamisen kehittäminen puolustusvoimissa. Ohje. PEOHJEK - PEHENKOS.

Reservin koulutustapahtumien järjestäminen on kuvattu PEHENKOS:n hallinnollisessa määräyksessä Reservin koulutustapahtumien järjestäminen. PEHSM - PEHENKOS.

Reservin kouluttajavalinnan perusteet on kuvattu PEHENKOS:n hallinnollisessa määräyksessä Menettelytapa reservin kouluttajien valitsemiseksi puolustusvoimien MPK:lta tilaamissa koulutustapahtumissa. PEHSM - PEHENKOS.

Tästä asiakirjasta puolustushaaraesikunnat voivat antaa omia täydentäviä hallinnollisia ohjeitaan.

2. YHTEISTOIMINNAN VASTUUNJAKO JA TEHTÄVÄT PUOLUSTUSVOIMIEN SUUNNITTELUSSA

Puolustusministeriön toimialaan kuuluu vapaaehtoinen maanpuolustus ja eri hallinnonalojen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvien toimien yhteensovittaminen. Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen ohjaus ja valvonta.

Toiminnan ja tuen suunnittelu on kiinteä osa puolustusvoimien reservin osaamisen kehittämistä. Suunnitteluprosessin ajankohdat määräytyvät puolustusvoimien toiminnan ja resurssien suunnittelun (TRSS) aikataulun ja maavoimien koulutuksen suunnitteluohjeen mukaan. Tämän asiakirjan kuvaamien prosessien suhde suunnitteluajankautaan on esitetty liitteessä 1.

Pääesikunta solmii Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa kumppanuussopimuksen.

Pääesikunnan antamin perustein puolustushaaraesikunnat ohjaavat vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ja MPK:lle annettavaa tukea. Merivoimien esikunta ja Ilmavoimien esikunta vastaavat suunnittelun yhteensovittamisesta MPK:n puolustushaarapiirien kanssa. Tuen ja yhteistoiminnan suunnittelu sekä suunnittelun periaatteet tilanteissa, jotka koskevat puolustushaarojen vastuujon ylittäviä tukitarpeita, ratkaistaan puolustushaarojen välisissä yhteistoimintasopimuksissa.

Operatiivisten sotilasläänien esikunnat vastaavat aluetoimistojen ja MPK:n piiritoimistojen välisen suunnittelun yhteensovittamisesta ja koordinoinnista alueellaan. Tarvittaessa operatiiviset sotilasläänit pitävät alueellaan koordinoitkokouksia TRSS-rytmin mukaisesti.

Aluetoimistot suunnittelevat ja toteuttavat yhteistyössä piiritoimistojen kanssa Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilattavan sotilaallisen koulutuksen ja MPK:lle annettavan tuen. Suunnitteluun osallistuvat ne joukko-osastot, jotka tukevat alueella toimivan maanpuolustuspiirin tai puolustushaarapiirin osaston toimintaa. Meri- ja ilmavoimien joukko-osastot osallistuvat tilaisuuteen niiltä osin kuin se on puolustushaararajat ylittävien tukitarpeiden ratkaisemiseksi tarpeen. Vastaavasti puolustushaarapiiriä kokouksessa edustaa piiripäällikkö tai hänen nimeämänsä edustaja. Tukeen kuuluvaksi sisällytetään myös muille reserviläis- ja veteraanijärjestöille maanpuolustustyöhön ja -toimintaan kohdennettava tuki.

Meri- ja ilmavoimissa puolustushaaran sisäisistä (eli omalle puolustushaarapiirille tai järjestöille kohdennettavista) tukitarpeista neuvottelevat ja sopivat joukko-osastot MPK:n puolustushaarapiirien osastojen kanssa omissa alueellisissa suunnittelutilaisuuksissaan. Meri- ja ilmavoimien sisäisen suunnittelurytmin tulee tapahtua siten, että sisäiset kokoukset on pidetty ennen aluetoimistojen kokouksia, jolloin tarve tukeutua muiden puolustushaarojen joukko-osastoihin on varmistunut.

Alue toimistojen johtamia suunnittelukokouksia pidetään vuodessa vähintään kaksi. Syksyllä pidettävässä kokouksessa aloitetaan seuraavan suunnitteluvuoden suunnittelu ja tarkastetaan tulevan toimintavuoden tapahtumat. Toinen suunnittelukokous pidetään puolustushaarojen kevään koulutusalan neuvottelupäivien jälkeen. Tässä kokouksessa suunnitteluun yksityiskohtaisesti tuleva toimintavuosi.

Suunnittelukokousten perusteella laaditut ja hyväksytyt tukisuunnitelmat laaditaan sellaiseen muotoon, että ne sopivat suoraan joukko-osastojen toimintakäskeyjen liitteiksi. Esimerkki tukisuunnitelman rakenteesta on kuvattu liitteessä 2.

Joukko-osastot toteuttavat käsketyt reservin koulutustapahtumat ja tukevat hyväksytyyn suunnitelman mukaisia vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen koulutustapahtumia. sekä muita vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ja -toimintaan liittyviä tapahtumia.

Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistoimintatasot ja niitä vastaavat sopimusasiakirjat on kuvattu liitteessä 3.

3. VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSKOULUTUKSEN TOTEUTUKSEN SUUNNITTELU

3.1. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suunnittelu

Vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kuuluvat puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset, MPK:lta tilatut koulutustapahtumat, MPK:n järjestämät sotilaallisia valmiuksia palvelevat koulutustapahtumat ja MPK:n muu koulutus.

Vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella kehitetään puolustusvoimien sodan ajan joukkojen suorituskykyä sekä ylläpidetään joukkojen ja reserviläisten osaamista, motivaatiota ja ryhmäkiinteyttä.

Puolustusvoimien järjestämän koulutuksen rinnalla vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suunnittelussa otetaan huomioon koulutuspalvelujen hankkiminen MPK:lta ja MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen tukeminen.

Joukon operatiivinen käyttäjä tai sijoitettu sodan ajan komentaja määrittää reservin harjoitusten tarpeen ja asettaa koulutuksen vaatimukset sekä kohdentaa tarkoitukseen soveltuvat koulutustapahtumat joukon osaamisen ja sen suorituskyvyn kehittämiseksi.

3.1.1. Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset

Puolustusvoimien vapaaehtoisilla harjoituksilla (PVVEH) täydennetään joukkojen kertausharjoituksia. Niitä käytetään pääsääntöisesti muiden kuin kertausharjoituskierron olevien joukkojen ja johtoportaiden kouluttamiseen. Lisäksi vapaaehtoisia harjoituksia järjestetään suunnitelmallisesti täydentämään varsinaisia kertausharjoituksia etenkin perustamisorganisaation joukkojen tärkeimmän henkilöstön kouluttamiseksi.

Puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset suunnitellaan reservin harjoitustoiminnan suunnittelun yhteydessä. Yksityiskohtainen koulutustapahtumien järjestäminen on ohjeistettu PEHENKOS:n antamassa reservin koulutustapahtumien järjestämistä koskevassa hallinnollisessa normissa.

3.1.2. Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilattava koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilattavan koulutuksen edellyttämä rahoitus sisältyy reservin koulutuksen kokonaisresursointiin. Suunnittelun peruslähtökohtana on operatiivisten käyttäjien tarve.

Puolustushaarat täydentävät joukkojen reservin koulutusta tilaamalla MPK:lta koulutustapahtumia. MPK:lta tilattava sotilaallinen koulutus kohdennetaan sodan ajan joukoille tai muille sodan ajan tehtäviin sijoitetuille henkilöille. Koulutuksen tarve ja tarvittavat resurssit suunnitellaan reservin harjoitustoiminnan suunnittelun yhteydessä.

Puolustusvoimien MPK:lta tilaama koulutus hallinnoidaan AVT-OPJO-tietojärjestelmässä puolustusvoimien vapaaehtoisen harjoituksen toteutustavan mukaisesti. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) perusteella koulutustapahtumaan kutsuttaville reserviläisille maksetaan matkakulut ja päiväraha. Tapahtumaan osallistuvat asevelvolliset ovat vahinko- ja tapaturma-asioissa sotilastapaturmalain alaisia. Menettely on kuvattu yksityiskohtaisesti PEHENKOS:n antamassa reservin koulutustapahtumien järjestämistä koskevassa hallinnollisessa normissa.

MPK:lta tilattava koulutus käsketään puolustushaarojen toimintasuunnitelmissa. Koulutustapahtuman tilauksessa kuvataan koulutuksen tavoitteet, keskeinen koulutuksen sisältö ja laajuus sekä kehittyneen suorituskyvyn arviointitapa. Tilaajan on vaadittava koulutuksen järjestäjältä yksityiskohtainen kirjallinen koulutussuunnitelma vähintään 40 vuorokautta ennen tapahtuman alkamista. Esimerkki koulutussuunnitelman sisällöstä on kuvattu liitteessä 5.

Puolustusvoimien aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähdysaineiden käytön koulutuksen on aina oltava virassa toimivan, tehtävään käsketyn ammattisotilaan johtamaa, ja koulutus on toteutettava puolustusvoimien käytössä olevalla alueella. Puolustusvoimien on hyväksyttävä reservin kouluttajat, jotka toimivat kouluttajina aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähdysaineiden käytön koulutuksessa. Kouluttajien hyväksynnässä noudatetaan PEHENKOS:n antamaa hallinnollista normia.

Koulutustapahtumassa käytettävän kaluston on oltava puolustusvoimien omistamaa, sota-varusteeksi tai koulutus- ja harjoitusvälineeksi hyväksyttyä ja kunnoltaan koulutustarkoitukseen käyttökelpoista.

3.1.3. Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Puolustusvoimat tukee tarkoituksen mukaisessa laajuudessa MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevia koulutustapahtumia. Koulutus voidaan kohdentaa joko yksilöille tai joukoille. Tuen edellytyksenä on koulutustapahtumien kytkeminen puolustusvoimien vuosisuunnitelmaan siten, että koulutussuunnitelmissa ja -aikatauluissa noudatetaan sekä puolustusvoi-

mien toiminnan ja resurssien suunnittelun aikataulua että maavoimien koulutuksen suunnitteluohjetta, jotta puolustusvoimien tuki on mahdollista toteuttaa.

MPK:n koulutustapahtuma voidaan liittää osaksi puolustusvoimien muuta harjoitustoimintaa. Koulutustapahtumien yhdistäminen tulee harkittavaksi, kun sillä saavutetaan kumpaa-kin osapuolta palvelevia etuja, kuten esimerkiksi yhteinen tilanpohja, harjoitukseen perustetut johtoportaat, johtamisjärjestelmä sekä tilojen ja alueiden tarkoituksenmukainen käyttö ja huolto- ja kouluttajahenkilöstön tehokas käyttö.

Harjoitusten osittainenkin yhdistäminen edellyttää sitä, että harjoituksen johtovastuussa oleva organisaatio kutsuu MPK:n maanpuolustuspiirin edustajan mukaan harjoituksen suunnitteluun. Harjoitusten yhdistämistä harkittaessa on erityisesti arvioitava sen vaikutukset palvelusturvallisuuteen ja muuhun turvallisuustoimintaan. Arvioitavia seikkoja ovat esimerkiksi henkilöstön koulutustaso, käsiteltävät välineet ja laitteet sekä käsiteltäviä asioita koskevat salassapitomääräykset. Niitä on korostettava ja painotettava suunnittelussa ja harjoitussuunnitelmaan on lisättävä myös pelastussuunnitelma ja riskienhallinta.

Puolustusvoimat tukee sotilaallista valmiutta palvelevaa koulutusta antamalla muun muassa koulutus- ja harjoitustiloja, henkilöstöä ja materiaalia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen käyttöön. Materiaalin lainauksessa noudatetaan puolustusvoimien logistiikka-alan hallinnollisia normeja.

Koulutustapahtuman ne osuudet, joissa käytetään puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita räjähdysaineita tai johtamisjärjestelmiä, toteutetaan puolustusvoimien johtamana sotilaallisena jaksona. Jakson alkaminen ja päättyminen sekä lista jakson osallistujista valvonta- ja johtamisvastuineen on ilmoitettava harjoituksen toimeenpanokäskyssä. Sotilaallinen jakso on vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) mukaista sotilaallista koulutusta. Tällöin siihen osallistuville henkilöille maksetaan lain määrittämät sosiaaliset etuudet (päiväraha ja matkakorvaus). Jakson toteuttamisessa noudatetaan tämän asiakirjan luvun 3.1.2 mukaista menettelyä.

Sotilaallisen jakson on aina oltava virassa toimivan, tehtävään käsketyt ammattisotilaan johtamaa ja se on toteutettava puolustusvoimien käytössä olevalla alueella. Sotilaalliseen jaksoon osallistuvien henkilöiden on oltava tilaisuuden alkaessa 18 vuotta täyttäneitä Suomen kansalaisia.

Koulutustapahtuman sotilaallisella jaksolla sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta voivat antaa ainoastaan puolustusvoimien kouluttajaksi hyväksymät reservin kouluttajat. Kouluttajanvalinta ja siihen liittyvät menettelytavat on ohjeistettu PEHENKOS:n hallinnollisessa normissa.

Koulutustapahtuman sotilaallisella jaksolla käytettävän kaluston on oltava puolustusvoimien omistamaa, sotavarusteeksi tai koulutus- ja harjoitusvälineeksi hyväksytyä ja kunnollaan koulutustarkoitukseen käyttökelpoista.

3.1.4. Muu koulutus

Muu koulutus on pääsääntöisesti avointa kaikille Suomen kansalaisille. Koulutus suunnitellaan maanpuolustuspiireittäin MPK:n piiripäälliköiden johdolla. Yhteistoiminnassa piiripäällikön ja tukea antavan joukko-osaston edustajan kanssa aluetoimisto sovittaa yhteen puo-

lustusvoimien muulle koulutukselle antaman tuen. Päätöksen tuen antamisesta tekee tukevan joukko-osaston komentaja. Tuen saannin ja aikataulutoteutusten edellytyksenä on koulutustapahtumien kytkeminen puolustusvoimien TRSS-aikatauluun siten, että puolustusvoimien tuki on mahdollista toteuttaa.

4. VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSKOULUTUKSEN TUKI JA OHJAUS

Operatiivisten sotilasläänien esikunnat johtavat alueellaan vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ja -työn toteutuksen sekä yhteydenpidon MPK:n, alueensa maanpuolustusjärjestöjen ja reservin kanssa.

Meri- ja Ilmavoimien esikunnat johtavat puolustushaaransa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ja -työn toteutuksen sekä yhteydenpidon MPK:n puolustushaarapiirien, puolustushaaransa maanpuolustusjärjestöjen ja reservin kanssa.

Aluetoimistot ja joukko-osastot vastaavat alueensa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tuesta, suunnittelusta ja ohjauksesta.

MPK:n maanpuolustuspiirit ovat tässä prosessissa aluetoimistojen yhteistyökumppaneita.

MPK:n piiripäälliköt laativat vuosittaisen maanpuolustuspiirin kurssiluettelon ja suunnitelman TTS-kauden kurseista. Aluetoimistot tukevat maanpuolustuspiirien suunnittelua tarvittaessa kutsumalla (PVVEH) piiripäälliköiden nimeämät henkilöt ja tukea antavien joukko-osastojen (vast) alueupseerit suunnittelutilaisuuteen.

Puolustushaarapiirien, -esikuntien ja joukko-osastojen yhteistoiminta noudattaa samoja periaatteita kuin maavoimissa sillä erolla, että joukko-osastot toteuttavat suoraan myös ne prosessin osat, joista maavoimissa huolehtivat aluetoimistot.

Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tuen ja ohjauksen koordinoimiseksi perustetaan maakunnittaiset yhteistoimintaryhmät, joiden kokoon kutsumisesta vastaavat aluetoimistot (vast). Meri- ja ilmavoimiin perustetaan puolustushaaraesikuntien koordinoimat toimialakohtaiset yhteistoimintaryhmät.

4.1. Suunnitelmien kokoaminen ja jatkosuunnittelu

Operatiiviset sotilasläänit suunnittelevat toimintavuoden reservin koulutuksen ja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilattavan koulutuksen (MPK:n tuottaman sotilaallisen koulutuksen) ennen tammikuussa järjestettäviä operatiivisen alan ja koulutusalan neuvottelupäiviä. Neuvottelupäivillä koulutustarpeet yhdistetään alustavaksi suunnitelmaksi. Meri- ja ilmavoimissa joukko-osastot ja puolustushaaraesikunnat toteuttavat vastaavan suunnittelun.

Alustavat reservin koulutussuunnitelmat, jotka sisältävät myös vapaaehtoiset harjoitukset ja MPK:lta tilattavan koulutuksen, lähetetään puolustushaaraesikuntiin tammikuun loppuun mennessä. Suunnitteluprosessin mukaisesti puolustushaaraesikunnat käskevät tulosityksiköille reserviläiskoulutuksen tehtävät, MPK:lta tilattavan koulutuksen ja perusteet vapaaeh-

toiselle maanpuolustuskoulutukselle annettavasta tuesta maaliskuussa. Huhti-toukokuussa laaditaan tulosityksittäin käsketyistä tehtävistä tarkennetut suunnitelmat.

Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen, -työn ja -toiminnan lopullisen tukisuunnitelman hyväksyy joukko-osaston komentaja toimintaa edeltävän vuoden syksyllä. Tukisuunnitelma liitetään joukko-osaston toimintasuunnitelman liitteeksi.

Jokaisesta hyväksytystä koulutustapahtumasta tulee joukko-osaston edellyttää Maanpuolustuspiiriltä vast. tarkennettua ja yksityiskohtaista tukipyyntöä vähintään 40 vuorokautta ennen koulutustapahtuman toimeenpanoa.

5. PUOLUSTUSVOIMIEN TUKI VAPAAEHTOISELLE MAANPUOLUSTUSKOULUTUKSELLE

Puolustusvoimien tuki vapaaehtoiselle maanpuolustuskoulutukselle on suunnitelmallista koulutus- ja materiaalitukea, tiedotustoimintaa, tilojen ja alueiden koulutuskäyttöä sekä aluetoimistopalveluja. Tuki vapaaehtoiselle maanpuolustuskoulutukselle, -työlle ja -toiminnalle ohjataan MPK:n kautta siten kuin siitä on sovittu puolustusvoimien ja MPK:n välisessä kumppanuussopimuksessa.

5.1. Materiaalin lainaaminen ja käyttö

MPK:lle voidaan lainata puolustusvoimien materiaalia vastikkeettomasti puolustusvoimien toimintasuunnitelman mukaiseen puolustusvoimien tilaamaan koulutukseen.

Ensisijaisesti käytetään joukko-osaston (vast) hallussa olevaa materiaalia (ml. varausmateriaali).

Muuhun toimintaan ja koulutukseen kulutusmateriaalia voidaan antaa hankintakuluja tai välittömiä kuluja vastaan.

Terveydenhuollon palveluiden ja elintarvikkeiden, kuljetusvälineiden, johtamisjärjestelmien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähdysaineiden sekä muutoin ampuma-aselain (1/1998), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), järjestyslain (612/2003) ja räjähdeasetuksen (473/1993) säätelemän materiaalin luovuttamisen edellytykset on selvitetty liitteessä 4.

Sopimuksen mukaan puolustusvoimat järjestää määräystensä mukaiset välivarastointimahdollisuudet MPK:n käyttöön.

Mikäli tuettavissa koulutustapahtumissa osallistujilta peritään korvausta, se on mainittava tukisuunnitelmassa. Tällöin hyödynsaajalta peritään materiaalista korvaus valtion maksuperustelain mukaisesti. MPK:n osallistujilta perimät kurssimaksut eivät ole tällaisia korvauksia.

5.2. Materiaalituen antamisen edellytykset

Materiaalia annetaan MPK:n käyttöön tukisuunnitelmassa hyväksytyihin koulutustapahtumiin.

Materiaalia voidaan luovuttaa vain MPK:n esittämille puolustusvoimien hyväksymille henkilöille.

Materiaalin luovuttajan tulee varmistua siitä, että materiaalin vastaanottaja hallitsee puolustusvoimien hallussa olevan materiaalin käytön.

Materiaalin luovuttaja tekee materiaalin vastaanottoon oikeutetun henkilön kanssa sopimuksen materiaalin käytöstä. Sopimus voi olla koulutustapahtumakohtainen tai määräaikainen. Käyttöön annettavasta materiaalista laaditaan materiaalisite, joka on samalla sopimuksen liite. Sopimukseen sisällytettävät asiat ja henkilöstön ammattitaidon selvitys on esitetty liitteessä 5.

MPK:n käyttöön annettua materiaalia tulee käyttää ja säilyttää puolustusvoimien hyväksymällä tavalla. Mikäli MPK:n lainaama materiaali katoaa, tuhoutuu kokonaan tai osin tai rikkoutuu, materiaalin lainanneen puolustusvoimien hallintoyksikön on pyydettävä asiasta kirjallinen ilmoitus. Ilmoituksen tulee sisältää yksityiskohtainen selvitys materiaalin katoamisesta, tuhoutumisesta tai rikkoutumisesta sekä muista asiaan vaikuttavista toimenpiteistä.

Puolustusvoimat ei luovuta MPK:n pysyvään käyttöön puolustusvoimien varastointikapasiteettia MPK:n omistuksessa olevalle tai puolustusvoimien käytöstä poistamalle materiaalille.

Materiaalin luovuttaja vastaa siitä, että puolustusvoimien varastoilla toimitaan puolustusvoimien hallinnollisten normien mukaisesti.

5.3. Puolustusvoimien hallinnoimien tilojen ja alueiden käyttö

MPK:n käyttäessä puolustusvoimien tiloja ja alueita noudatetaan puolustusvoimien voimassa olevia hallinnollisia normeja.

5.4. Kouluampumaratojen, harjoitus- ja ampuma-alueiden käyttövaraukset

Tukisuunnitelmassa hyväksytyissä koulutustapahtumissa voidaan käyttää puolustusvoimien hallinnoimia harjoitusalueita, ampuma-alueita ja ampumaratoja. Alueiden käyttövarauksissa noudatetaan niiden vastuullisten hoitajien antamia menettelytapaohjeita

5.5. Puolustusvoimien tuki MPK:n hallintopalveluille

Puolustusvoimat antaa toimisto- ja hallintopalveluja MPK:n piiripäälliköille. Hallinnollinen tuki annetaan veloituksetta. Tukeen kuuluvia hallintopalveluja voivat olla

- tarkoituksenmukaiset hallintotilat maanpuolustuspiirien sekä Meri- ja Ilmapuolustuspiirien käyttöön
- erikseen sovittavat sihteeripalvelut piiripäällikön käyttöön, silloin kun MPK ei ole niitä muutoin järjestänyt
- piiripäällikön tarvitsemat rekisteritiedot
- opetus- ja tiedotusmateriaalin hankkiminen
- kursseille ilmoittautuvien henkilöiden tietojen vastaanottamiseen osallistuminen
- puolustusvoimien posti- ja telepalvelut, internet ja atk-tuki.

Aluetoimistojen tuottamat hallinnolliset palvelut toteutetaan paikallisten olosuhteiden mukaan.

MPK:n piiripäälliköt sopivat ja ohjeistavat MPK:n koulutus- ja tukiyksiköiden, muiden maanpuolustusjärjestöjen ja muiden vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen toimijoiden tukeutumisen koulutusasioissa aluetoimiston palveluihin.

6. MUUT ASIAT

Tässä asiakirjassa kuvattuja tukimenettelyjä ja tukimuotoja sovelletaan myös sellaisiin vapaaehtoisen maanpuolustustyön tai -toiminnan tukitarpeisiin, jotka eivät liity yhteistoimintaan MPK:n kanssa.

Puolustusvoimien joukko-osastoissa käytetään tukemisperiaatteena ”yhden luukun” periaatetta. Tällöin maanpuolustuspiirien piiripäälliköt asioivat joukko-osastossa tähän tehtävään nimetyn henkilön (alueupseerin) kanssa.

7. LIITTEET

LIITE 1. Yhteistoimintaprosessien suhde suunnitteluajatauluun

LIITE 2. Esimerkki tukisuunnitelman sisällöstä ja rakenteesta

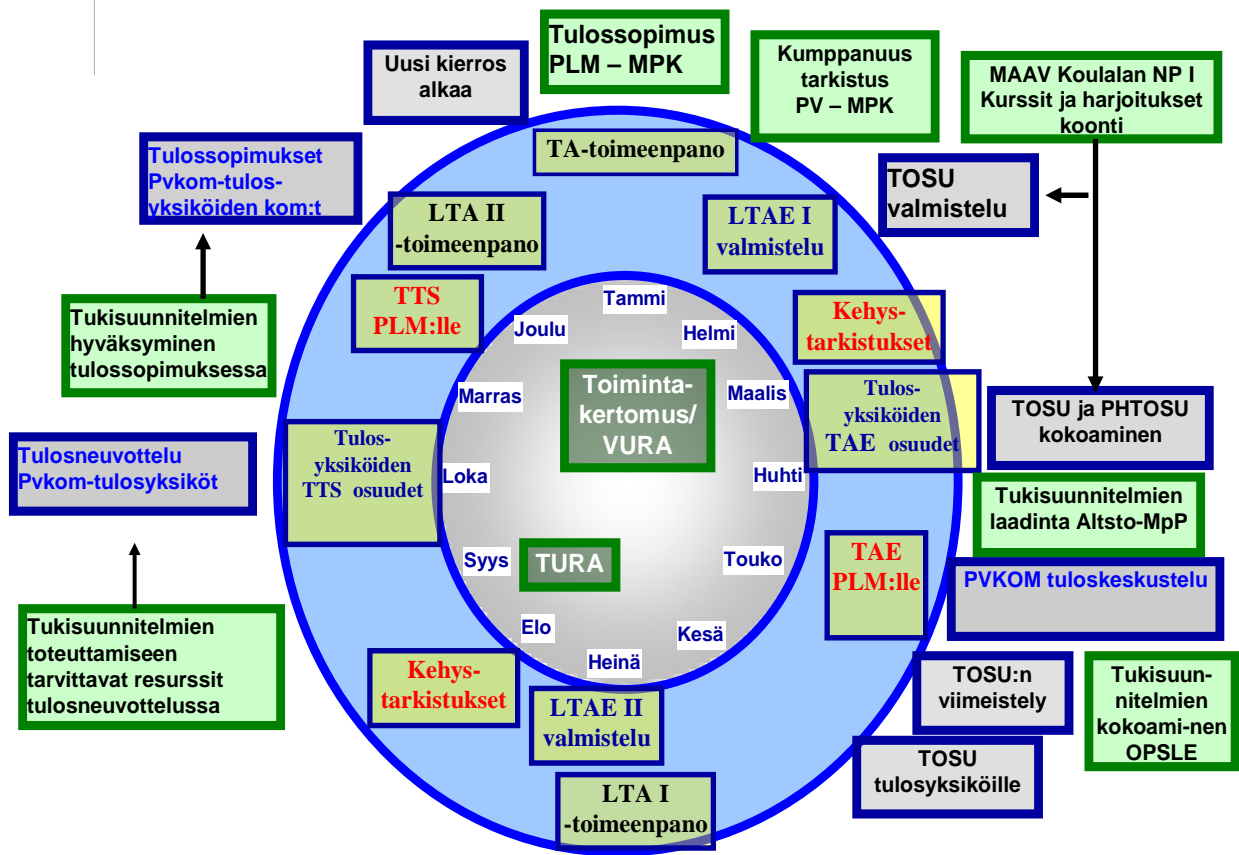
LIITE 3. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistoimintatasot ja asiakirjat

LIITE 4. Terveystuollon palveluiden ja elintarvikkeiden, kuljetusvälineiden, johtamisjärjestelmien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähdysaineiden sekä muutoin ampumaselain (1/1998), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu lain (390/2005), järjestyslain (612/2003) ja räjähdysasetuksen (473/1993) säätöalan materiaalin luovuttamisen edellytykset

LIITE 5. Materiaalin käyttösuopimukseen sisällytettävät asiat ja henkilöstön ammattitaidon selvitys

LIITE 6. Esimerkki koulutustapahtuman koulutussuunnitelman sisällöstä

Liite 1. Yhteistoimintaprosessien suhde suunnitteluajatauluun

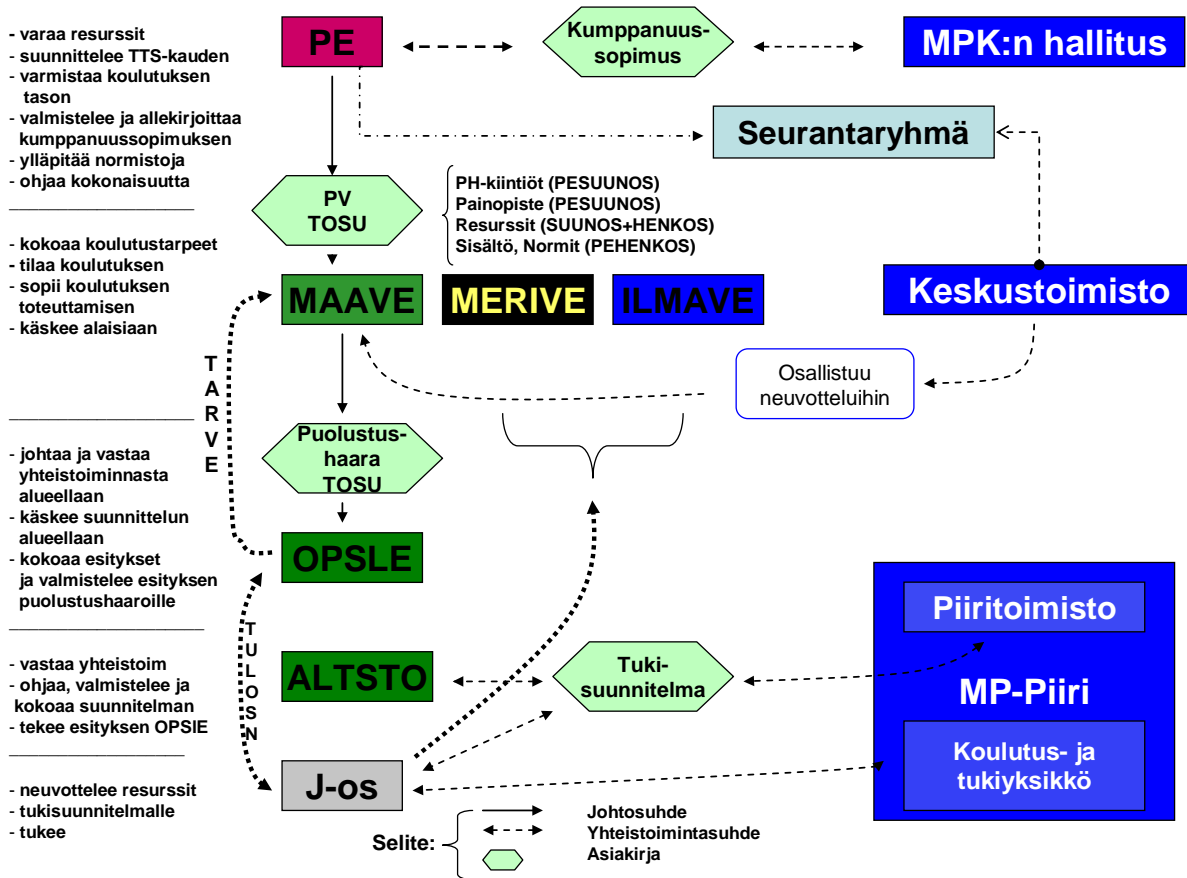

9. toukokuuta
2008

Liite 2. Esimerkki tukisuunnitelman sisällöstä ja rakenteesta**TUKISUUNNITELMAAN SISÄLLYTETTÄVÄT ASIAT:**

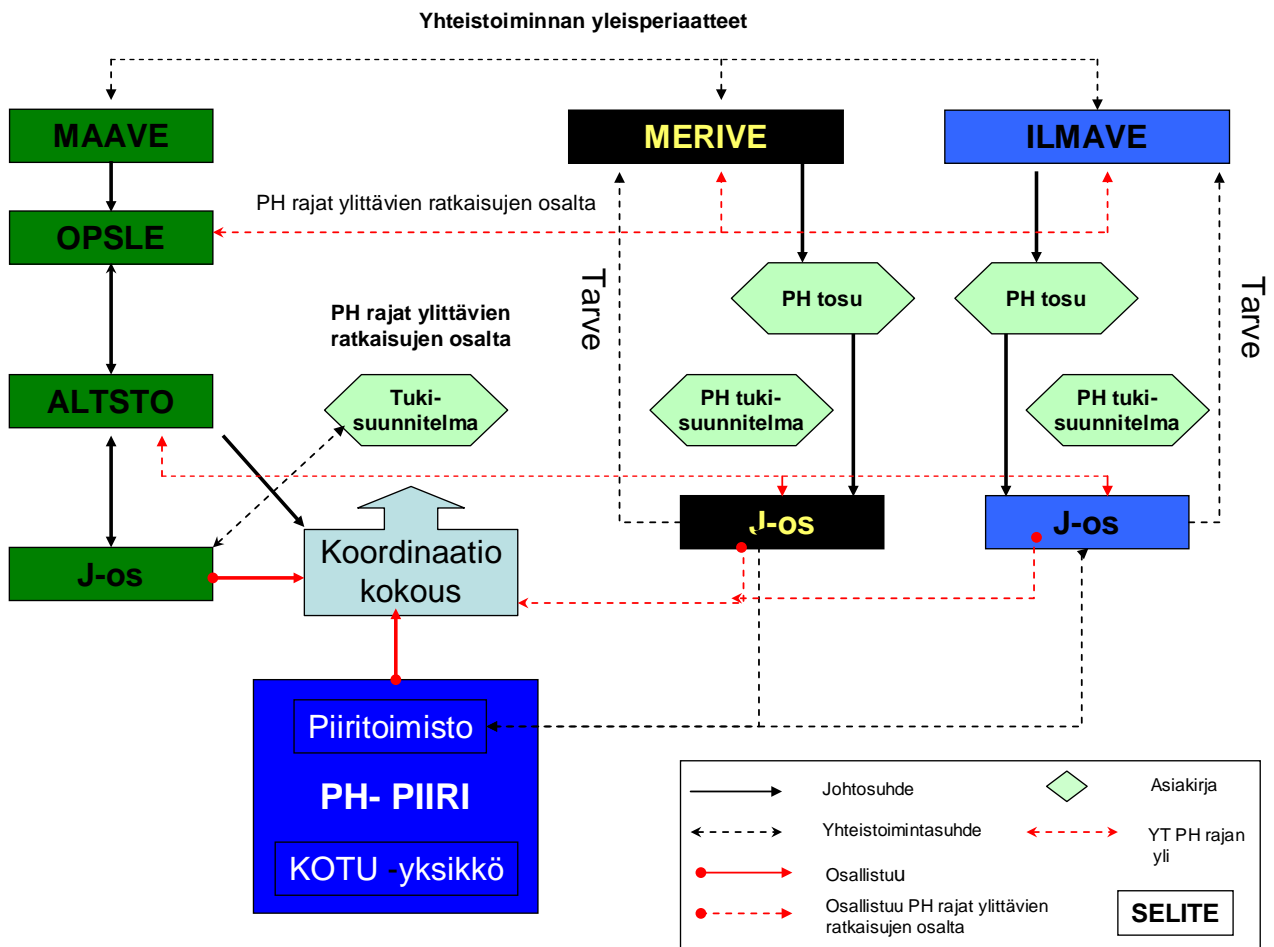
- koulutusta tukeva joukko-osasto ja mahdollinen muu puolustusvoimien tukea antava laitos
- koulutustapahtuman nimi (koulutuksen osa-alue ja sen aihealue)
- koulutustapahtuman toteutusajankohta (suunniteltu tai mahdollisimman tarkka)
- koulutustapahtuman kohderyhmä (kohderyhmä tai tilaaja)
- koulutustapahtuman oppilasmäärä (suunniteltu enimmäisosallistujamäärä/kurssi)
- koulutustapahtuman tarkka ohjelma aikatauluineen (sisältö)
- koulutustapahtuman tukitarvetiedot (SA-materiaali-, henkilöstö-, ja ajoneuvotiedot sekä alue- ja tilatarvetiedot mahdollisimman tarkasti)
- koulutustapahtuman johtaja ja sen yksikköpseeri (MPK:n maanpuolustuspiirin edustajat, sotilaallisella jaksolla johtajana on aina virassa oleva puolustusvoimien peruskoulutettu ammattisotilas)
- MPK:n kouluttajien hyväksyntä, mahdolliset luvat ja oikeudet
- vastuu tiedottamisesta (MPK:n maanpuolustuspiiri ja/tai tukea antava joukko-osasto (vast.))
- koulutustapahtumaa koskevat erityistiedot (esim. erikoismateriaalit, muut koulutustapahtuman toteuttamiseen osallistuvat yhteistoiminta- ja sidosryhmät yhteystietoineen, erityisruokavaliota noudattavat jne.)
- mahdollisesti koulutustapahtumasta osallistujilta perittävät maksut
- tieto siitä, osallistuuko tapahtumaan muita kuin Suomen kansalaisia
- lista kurssin osallistujista tarvittaessa jaksoittain eriteltynä.

Liite 3. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistoimintatasot ja asiakirjat

Kuvio 1. Johtosuhteet, tehtävät ja laadittavat asiakirjat

Kuvio 2. Johtosuhteet, tehtävät ja laadittavat asiakirjat meri- ja ilmavoimissa

Liite 4. Terveysthuollon palveluiden ja elintarvikkeiden, kuljetusvälineiden, johtamisjärjestelmien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähdysaineiden sekä muutoin ampumaselain (1/1998), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu lain (390/2005), järjestyslain (612/2003) ja räjähdysasetuksen (473/1993) säätelemän materiaalin luovuttamisen edellytykset.

1 Terveysthuolto

Muissa kuin puolustusvoimien MPK:lta tilaamissa koulutustapahtumissa osallistujat ohjataan käyttämään ensisijaisesti puolustusvoimien ulkopuolista terveysthuoltoa. MPK on vastuussa tarkennettujen toimintaohjeiden antamisesta. Äkillisissä sairaus- tai vahinkotapauksissa puolustusvoimat voi antaa välitöntä ensiapua ja huolehtia tarvittavista ensihoitotoimenpiteistä, mikäli ne harjoituspaikkaan ja ajankohtaan voidaan toteuttaa. Puolustusvoimat järjestää johtamilleen MPK:n koulutustapahtumien sotilaallisille jaksoille varomääräystensä mukaisen lääkintähuollon.

2 Elintarvikkeet

Puolustusvoimat voi luovuttaa MPK:n koulutustapahtumiin elintarvikkeita käytettäväksi ruoanvalmistukseen. Luovuttamisen edellytyksenä on se, että MPK on tehnyt terveysthuolto- ja suojelulain edellyttämän ilmoituksen paikallisille kunnan terveysthuoltoviranomaisille, jos ruoanvalmistus ja tarjoilu ovat MPK:n toteuttaman koulutustapahtuman henkilöstön vastuulla (PETERVHOS PAK 12:01).

Tukisuunnitelman mukaisessa sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa elintarvikkeet ovat koulutusmateriaalia ja ne annetaan veloittamatta koulutustapahtuman sotilaalliselle jaksolle.

Muussa koulutuksessa elintarvikkeita ei anneta veloittamatta MPK:n käyttöön, mutta niiden hankintaa ja varastointia voidaan tukea. Aterioiden korvauksissa sovelletaan tällöin PEH-OS PAK 03:01:n kohtaa työpaikkaruokailu.

3 Vaatetusmateriaali

MPK:n käyttöön annetuissa asusteissa olevia kiinninmuita tunnuksia ei poisteta käytön ajaksi, esimerkiksi lakkien kankaiset kokardit. MPK:n järjestämässä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa ei suojavaatetuksessa käytetä arvomerkkejä.

4 Johtamisjärjestelmä

Johtamisjärjestelmään kuuluvaa kalustoa voidaan antaa MPK:lle koulutuskäyttöön vain puolustusvoimien tilaamiin ja johtamiin koulutustapahtumiin.

Yksittäisiä kenttäviestivälineitä voidaan kuitenkin antaa peruskäyttökoulutukseen sopimusmenettelyllä kuten muutakin materiaalia.

5 Kuljetusvälineet

PETEKTAROS:n normit ohjeistavat kuljetusvälineiden käytön. ILMAVE ja MERIVE antavat omat hallinnolliset norminsa puolustushaarojen erikoiskuljetusvälineistä.

Vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa käytettävillä puolustusvoimien kuljetusvälineillä on oltava voimassaoleva ajomääräys (vast.) ja kuljettajalla kyseisen ajoneuvotyypin ajo-oikeus (vast.). Kuljettajana voi toimia myös reserviläinen tai henkilö, joka ei ole asevelvollinen.

Ajomääräyksen edellytyksenä on, että

- kyseessä on puolustusvoimien palveluskäyttö, joka edellyttää puolustusvoimien tilaamaa tai tukisuunnitelman mukaista sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta tai muussa käytössä tukea antavan joukko-osaston (vast.) lupaa
- ajoneuvo määrätään yksilöidysti jonkun henkilön vastuulle ja käyttöön
- ajoneuvon kuljettajalla on kyseisen kaluston ajo-oikeus (vast.).

Ajo-oikeuden edellytyksenä on, että

- kuljettajalla on voimassa oleva kyseisen ajoneuvoluokan ajokortti (siviili/pv)
- kuljettaja tuntee puolustusvoimien liikenneturvallisuusohjeet ja erityismääräykset
- kuljettaja on suorittanut kyseisen ajoneuvoluokan tyyppikoulutuksen.

Sotilasajoneuvoasetus (560/1992), Liikenneministeriön soveltamisohje (561/1992), Asetus puolustusvoimien ajokorteista (667/1993) ja Puolustusministeriön päätös (911/1993) sekä PETEKNTARKOS:n normit määräävät, kenelle, millä edellytyksillä ja kuinka pitkäksi voimassaoloajaksi puolustusvoimien ajoneuvojen ajo-oikeus voidaan myöntää.

Puolustusvoimat ylläpitää ajo-oikeusrekisteriä myös reserviläisistä ja henkilöistä, jotka eivät ole asevelvollisia.

Mikäli tuettavissa koulutustapahtumissa käytetään varusmiehiä ajoneuvojen kuljettajina, noudatetaan pysyväisasiakirjaa PEMATOS 03:02, jossa on ohjeistettu varusmiesten käyttö puolustusvoimien ajoneuvon kuljettajana.

Liikuttaessa yleisten teiden ulkopuolella on MPK:n koulutustapahtumissa noudatettava maastoliikennelakia (1710/1995), pois luettuna sotilaalliset jaksot, joiden aikana noudatetaan lakia puolustusvoimista sekä puolustusvoimien hallinnollisia määräyksiä ja ohjeita.

Merivoimien aluksilla noudatetaan ohjeita ja säännöksiä, jotka henkilöstön meripalveluskelpoisuudesta ja vaadittavista pätevyyksistä on erikseen todettu.

4. Aseet

Puolustusvoimien omistamat aseet, ampumatarvikkeet ja räjähdysaineet sekä muutoin ampuma-aselain (1/1998), vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), järjestyslain (612/2003) ja räjähdeseituksen (473/1993) säätelämä materiaali edellyttävät aina puolustusvoimien palkatun henkilön johtamaa harjoitusta, jossa koulutetaan vain asevelvollisia sodan ajan tehtäviä varten.

Puolustusvoimien aseilla, ampumatarvikkeilla tai räjähdysaineilla toteutettavaa koulutusta voi antaa ainoastaan Puolustusvoimien PEHENKOS:n antaman kouluttajavalintaa koskevan hallinnollisen normin mukaisesti kouluttajaksi hyväksytty henkilö.

Puolustusvoimien aseilla, ampumatarvikkeilla ja räjähdysaineilla voidaan kouluttaa 18 vuotta täyttäneitä Suomen kansalaisia.

Koulutustapahtumissa käytettävät ampumatarvikkeet sisältyvät tukea antavan joukko-osaston kiintiöihin MAAVE:n hallinnollisen normin mukaisesti. Joukko-osastojen ampumatarvikekiintiöitä määritettäessä tulee ottaa huomioon MPK:n toiminnassa tarvittavat kiintiöt kuitenkin siten, että joukko-osasto määrittää lopullisen harjoitus- tai koulutustapahtuma-kohtaisen kulutusoikeuden joukko-osaston vuosittaisen kulutusoikeuden mukaisesti. MPK:n vuosittaiset tarpeet, seuraavan vuoden kiintiöt, tulee toimittaa ennakkoon riittävän ajoissa joukko-osastoille tiedoksi puolustusvoimien suunnittelurytmin (TRSS:n) mukaisesti.

Henkilökohtaisten ja joukkokohtaisten ampumatarvikekiintiöiden suunnittelussa noudatetaan voimassaolevaa ampumaohjelmistoa ja koulutettavan joukon kertausharjoituskiintiötä.

Harjoitusvälineiksi tarvittava ase- ja räjähdemateriaali voidaan sopimusmenettelyn mukaisesti antaa koulutuskäyttöön kuten muukin materiaali sillä edellytyksellä, että noudatetaan järjestyslain 10. §:n asettamaa kieltoa, joka koskee ampuma-asetta tai räjähtävää esinettä erehdyttävästi muistuttavien esineiden hallussapitoa yleisellä paikalla.

5. Vastuut MPK:n järjestämien sotilaallista valmiutta palvelevien koulutustapahtumien sotilaallisilla jaksoilla

Henkilötapaturma tai -vahinko

MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevissa koulutustapahtumissa tapahtuvasta tapaturmasta tai vahingosta vastaa henkilö itse tai MPK:n tapaturmavakuutus.

Sotilaallisella jaksolla käskettyinä johtajina toimivat puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluvat ja kertausharjoituksessa tai puolustusvoimien vapaaehtoisessa harjoituksessa tai puolustusvoimien MPK:lta tilaamassa koulutuksessa olevat asevelvolliset ovat puolustusvoimien vastuulla. Vastuun toteutuminen edellyttää sitä, että asevelvollinen osallistuu koulutustapahtumaan puolustusvoimien kutsumana ja hänet on etukäteen merkitty koulutuskokoonpanon osaksi. Lisäksi asevelvollinen on ennen koulutustapahtuman alkua ilmoittanut osallistumisestaan koulutustapahtumaan aluetoimistoon tai joukko-osastoon PEHENKOS:n antaman koulutustapahtumien järjestämistä koskevan hallinnollisen normin mukaisesti.

Puolustusvoimien materiaalin vahingoittuminen tai katoaminen

Sotilaallisen jakson erikoismateriaalista vastaa aina puolustusvoimat omien normiensa mukaisesti.

MPK:n käyttöön luovutetusta materiaalista vastaa sopimuksen tehnyt vastuuhenkilö ja MPK.

Mikäli kyseessä on korvausvastuu tai korvausvelvollisuus, asiasta päätetään puolustusvoimissa annetun normiohjauksen mukaisesti. Korvausten suuruuden perusteena käytetään kulloinkin voimassaolevaa annettua ohjeistusta.

Liite 5. Materiaalin käyttösopimukseen sisällytettävät asiat ja henkilöstön ammattitaidon selvitys

1. Yleistä

Materiaalin käyttösopimuksella mahdollistetaan puolustusvoimien hallussa olevan materiaalin antaminen MPK:n määräaikaiseen hallintaan käytettäväksi vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa. Sopimusta ei voida tehdä aseista, ampumatarvikkeista, taisteluvälineistä eikä räjähdysaineista.

Sopijapuolina ovat puolustusvoimat (luovuttaja) ja Maanpuolustuskoulutusyhdistys (käyttäjä). Puolustusvoimia edustaa materiaalivastuussa oleva joukko-osasto (vast.). MPK:ta edustaa sen esittämä yli 18-vuotias Suomen kansalainen, joka on puolustusvoimien kouluttajaksi hyväksymä ja joka täyttää kyseisen kaluston ammattitaitovaatimukset. Sopimuksen teosta vastaa joukko-osaston esikunta.

Materiaalin luovuttajan on varmistuttava materiaalin yksilöidystä käyttötarkoituksesta. Käyttötarkoitus varmistetaan liittämällä sopimuksen liitteeksi vuosittain tehtävä hyväksytty tukisuunnitelma, toteutettavan harjoituksen harjoitussuunnitelma tai puolustusvoimien käsikirja kyseisestä tapahtumasta.

Liitteestä on selvittävä

- koulutustapahtuma (nimi ja ajankohta)
- materiaalin käyttäjät (koulutettavat)
- käyttötarkoitus ja siihen liittyvä toiminta-alue, jossa materiaalia käytetään sekä materiaalin varastointijärjestelyt.

Käyttäjien (koulutettujen) yksilöimiseen käytetään koulutustapahtuman järjestäjän tai tilaajan ylläpitämää luetteloa kurssilaisista. Puolustusvoimat saa luettelon käyttöönsä PEHENKOS:n antaman koulutustapahtumien järjestämistä koskevan normiohjauksen mukaisesti.

Materiaalin käyttöaika ja sopimuksen voimassaoloaika on yksilöitävä. Sopimus voi koskea useita harjoituksia. Sopimus on voimassa määräajan, joka pisimmillään on valtion budjettivuosi.

Luovuttajan on tarkastettava, että käyttäjällä on luovutettavan kaluston käyttöön tarvittava osaaminen. Osaaminen perustuu käyttäjän saamaan aiempaan koulutukseen, ja se voidaan todentaa asevelvollisuusrekisterin tai aluetoimiston tiedoista.

Osaamisvaatimukset selviävät PEKOULOS:n PAK:sta A 01:3.1.3 Oikeudet ja niiden koulutustasovaatimukset, PVAH HB324, kyseisen kaluston kalusto- ja koulutusoppaista sekä muista asiaan liittyvistä normeista.

Ammattitaidon tarkastus koskee myös evp-henkilöitä ja puolustusvoimien palkattua henkilöstöä heidän osallistuessaan toimintaan yksityishenkilöinä.

Puolustusvoimat ja Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestävät tarvittaessa lisäkoulutusta osaamisen hankkimiseksi tai ylläpitämiseksi.

Käyttöön annettavan materiaalin määrä ja laatu on selvitettävä vuosittain tehtävän tukisuunnitelman edellyttämässä laajuudessa.

Puolustusvoimien varastolla laadittava materiaalitosite liitetään laadittavaan sopimukseen. Tosite yksilöi käyttöön annetun materiaalin määrineen.

Materiaalin hävitessä tai vahingoituessa puolustusvoimat edellyttää, että käyttäjä tekee asiasta kirjallisen selvityksen, josta käyvät ilmi samat asiat, jotka puolustusvoimat selvittää vastaavissa tapauksissa. Selvitettävät asiat on esitetty PEOIKOS:n PAK:ssa 03:01 Vahinkoasioiden käsittely puolustusvoimissa, HD585. Vähimmillään selvityksen on oltava puolustusvoimien pienvahinkoilmoitus.

Selvitysten perusteella materiaalin luovuttaneen joukko-osaston komentaja päättää tarvittavat jatkotoimenpiteet. Materiaalin luovuttajan on selvitettävä materiaalivastuun periaatteet materiaalin käyttäjälle.

Puolustusvoimat ei vastaa materiaalin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle aiheutuneista vahingoista.

Kaupallisessa toiminnassa, jossa käyttäjä tai kolmas osapuoli saa muuta kuin koulutuksellista hyötyä, noudatetaan PELOGOS:n normien määräyksiä. Siihen ei voida soveltaa tätä sopimusta.

2. Sopimuksen sisältö

Sopimuksen vähimmäisisältö on seuraava:

- sopimuksen tarkoitus
- sopijapuolet
- koulutustapahtuma, jossa materiaalia käytetään
- materiaalin käyttöaika ja sopimuksen voimassaoloaika
- selvitys käyttäjän ammattitaitovaatimuksen (koulutusvaatimusten) täyttymisestä
- toimenpiteet materiaalin hävitessä tai vahingoituessa
- puolustusvoimien vastuuvapauden selvitys
- riitatapausten käsittely
- käyttöön annettavan materiaalin materiaalitosite (sopimuksen liitteeksi), joka yksilöi annetun materiaalin määrän.

3. Mallisopimus

XXX E S I K U N T A S O P I M U S

Paikkakunta . .200 /

MATERIAALIN KÄYTTÖÖNLUOVUTUSSOPIMUS MPK:N KOULUTUSTA- PAHTUMAAN

Sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa puolustusvoimien hallussa olevan materiaalin antaminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) käyttöön. Sopimuksen laadintaohjeet ovat PEHENKOS:n normissa Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suunnittelu, ohjaus, toimeenpano ja tukeminen puolustusvoimissa, liite 4.

Sopijaosapuolet:

Puolustusvoimat, jota edustaa (joukko-osasto) (luovuttaja)

MPK:n valtuuttamana (nimi) (käyttäjä)

Sopimuksen voimassaoloaika:

Käyttöön annettava materiaali: , liite (materiaalitosite)

Koulutustapahtuma(t), jossa (joissa) materiaalia käytetään: , liite (harjoitus-
käsky tai kurssisuunnitelma)

Materiaalin käyttöaika:

( ) Käyttäjän ammattitaito on selvitetty ja todettu seuraavien määräysten mukaiseksi: (normi, käsky, koulutusohje yms.).

Ammattitaidon varmistaneen henkilön arvo ja nimi:

( ) Toimenpiteet materiaalin hävitessä tai vahingoituessa on selvitetty.

( ) Toimenpiteet riitatapauksissa on selvitetty.

Materiaalia ei saa käyttää kaupallisessa toiminnassa. Mikäli materiaali aiheuttaa vahinkoa käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle, puolustusvoimat ei vastaa vahingoista. Materiaalia saa käyttää ainoastaan materiaalihallinnon normiohjauksen mukaisesti.

Käyttäjä sitoutuu olemaan luovuttamatta materiaalia kolmannen osapuolen käyttöön ilman puolustusvoimien tapauskohtaista suostumusta.

Paikka ja aika:

Materiaalin käytöstä vastaavan allekirjoitus, henkilötunnus ja nimen

selvennys

Puolustusvoimien edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 6. Esimerkki koulutustapahtuman koulutussuunnitelmasta

Yleissuunnitelma

Koulutustapahtuman yleissuunnitelmapohjana käytetään puolustusvoimien kouluttajan oppaan (2007, 168.) liitteen 1 mukaista esimerkkisuunnitelmaa, jossa toteutettavan koulutuksen aihepiiri ja sisällöt kuvataan yleisesti. Yleissuunnitelman pohjalta kirjoitetaan koulutustapahtuman yleisjärjestelyjä kuvaava ohjelma puolustusvoimien viikko-ohjelmalomakkeelle. Ohjelman vahvistaa allekirjoituksellaan tapahtuman johtovastuussa oleva tehtävään määrätty henkilö. Lomakkeeseen merkitään koulutustapahtuman rakenne, rastien aiheet, paikat ja aikataulu.

1. Toimeenpanosuunnitelma

Toimeenpanosuunnitelman sisällöstä on käytävä yksityiskohtaisesti selville seuraavat asiat:

1. Johtaminen:

- Ilmoitetaan, kuka toimii koulutustapahtuman vastuullisena johtajana ja reserviläisjohtajana missä ja milloin (koulutustapahtuman nimi ja ajankohta).
- Ilmoitetaan, ketkä osallistuvat tai mikä joukko osallistuu koulutustapahtumaan.
- Ilmoitetaan tapahtuman harjoitusnumero AVT-OPJO-tietojärjestelmässä.
- Liitetään koulutuskokoonpanon henkilölistaus asiakirjan liitteeksi.
- Ilmoitetaan koulutustapahtuman muut vastuu- ja esimiestehtävät sekä tapahtuman varoupseeri ja varohenkilöstö.

2. Tapahtuman opetustavoite:

- Kuvataan yksityiskohtaisesti, mikä on suunnitelmassa kuvatun koulutustapahtuman tarkoitus, mitä tapahtumassa harjoitellaan ja mitä harjoitusjoukon on osattava harjoituksen jälkeen. Harjoitusjoukon osaaminen esitellään henkilöstöryhmittäin (upseerit, aliupseeristo, miehistö) ja koulutustavoitteet ilmaistaan käyttämällä kolmijakoa: hallitsee, osaa, tuntee. Lisäksi selvitetään, miten saavutettu osaaminen arvioidaan ja todennetaan. On huomattava, että esimerkiksi reserviläis- ja mielipidekysely ei riitä arvioinniksi.
- Kuvataan koulutukseen liittyvä yleistilanne ja harjoitettavan joukon tehtävä tilanteessa. On huomattava, että tilanteen kuvauksessa mainitaan tilanteessa voimassa oleva lainsäädäntö ja siitä seuraavat voimankäyttöoikeudet.
- Opetustavoitteen kuvauksesta on käytävä selville, mitä harjoitellaan, miten harjoitellaan, mihin harjoitus liittyy ja miten saavutettu osaaminen arvioidaan.

3. Harjoituksen ohjelma:

- Kuvataan tapahtuman yleissuunnitelmaan merkityn koulutuksen sisältö, toteutus-tapa ja arviointi koulutuskortin tarkkuudella aikataulutuksineen. Harjoituksen vastuullinen johtaja tarkastaa ja hyväksyy koulutuskortit, jotka esitetään toimeenpanosuunnitelman liitteinä.

4. Perustaminen ja purkaminen:

- Kuvataan koulutustapahtumaan osallistuvan joukon perustamis- ja purkamismenettelyt, niiden ajankohta ja paikka sekä vastuuhenkilöt.

5. Ammunnat:

- Kuvataan koulutustapahtumassa toteutettavat voimassaolevien ampumaohjelmistojen mukaiset ammunnat henkilöstöineen (varohenkilöstön ja toimivan joukon sekä pätevyyksien myöntämisen ja niiden voimassaolon on oltava todennettavissa), aika-

tauluineen, huollon järjestelyineen (varsinkin tväl- ja lääkintäjärjestelyineen) ja ampumapaikkoineen.

- Ilmoitetaan tarvittavat aseet, a-tarvikkeet ja mahdollinen muu tväl-materiaali.
- Mikäli koulutustapahtumassa järjestetään muita kuin kouluammuntoja, niistä kirjoitetaan erillinen ampumakäskey. Ammuntojen on liityttävä kiinteästi koulutustapahtuman opetustavoitteisiin, ja ne on kyettävä perustelemaan joukon tehtävän ja kehitettävän suorituskyvyn kannalta. Pelkkiä kohdistus- tai ajanvietetyyppisiä ammuntoja ei tule sallia.

6. Varotoiminta:

- Ilmoitetaan varouseeri, varotoiminnan yleisjärjestelyt, varopuhuttelut, varo-oppitunnit, voimassaolevat tapahtumassa noudatettavat varonormit ja paikalliset johtosäännöt.
- Ilmoitetaan luetteloina koulutustapahtumien riskianalyysit, pelastussuunnitelmat ja noudatettavat varomääräykset, ohjeet ja vastaavat erityisohjeet. Niiden on myös oltava käytettävissä koulutustapahtumissa ja tulo- ja varopuhuttelussa (vast.).

7. Huolto:

- Ilmoitetaan koulutuksen yleishuollon järjestelyt, toiminta varastoilla, ruokailut, ajoneuvot ja terveydenhuolto.
- Kuvataan materiaalin ja kaluston varaamisen menettelytapa sekä materiaalin säilytys ja varastointi koulutustapahtuman aikana.
- Ilmoitetaan koulutustapahtuman yksikköupseeri.

8. Muut asiat:

- Kuvataan tapahtuman järjestämiseen olennaisesti vaikuttavat muut asiat.

2. Suunnitelmien hyväksyminen

Koulutustapahtumaan liittyvät suunnitelmat tarkastaa ja hyväksyy tapahtuman tilaaja. Suunnitelmat on esiteltävä hyväksymistä varten viimeistään 40 vuorokautta ennen tapahtuman toteuttamista.